

Oikeustapausten selostuksia metsänhoitajille.

Toivo J. Komsio.

Korkein oikeus julkaisee, valtioneuvoston kirjapainoa käyttäen, käsittelemänsä „sellaiset oikeustapaukset, joiden arvellaan valaisevan mielenkiintoisia tai tärkeitä laintulkintakysymyksiä tahi ilmaisevan mielenkiintoisia näytteitä oikeuskäsityksen suunnasta tai kehityksestä”. Samoissa julkaisuissa tehdään sen lisäksi lyhyesti selkoa muistakin sellaisista KKO:n¹⁾ ratkaisuksista, joista „harkitaan olevan opastusta lainkäyttäjille”.

Tätä esitystäni varten olen käynyt läpi viisi viimeksi painosta ilmestynyttä vuosikertaa KKO:n julkaisuja. Olen etsinyt niistä esille tapaukset, joiden selostamisen arvelen olevan hyödyksi metsähallinnon väelle. Kaikkien näiden selostamiseen ei käytettävissä oleva aika kuitenkaan riitä, ja esim. yksityismetsälain soveltamista koskevat oikeustapaukset syrjäytän tässä yhteydessä kokonaan.

Vuoden 1945 ratkaisuksista esitän vain tapauksen, jossa metsänhoidonneuvoja Kalle Antero Hakala vaati O/Y Epilän Nahkatehdas A/B:lta puutavaranhankintaan perustuvaa saatavaa ja yhtiö puolestaan Hakalalta korvausta hankintasopimuksen täyttämättä jättämisestä.

Hakalan lausuttua *Tampereen RO:ssa*, että hän oli vuosina 1940—41 toimittanut yhtiölle halkoja, joiden hinnasta yhtiö oli jättänyt osan maksamatta, yhtiö puolestaan vastakanteessa lausui, että Hakala oli sitoutunut kesän 1940 aikana yhtiölle toimittamaan paljon enemmän halkoja, kuin mitä oli toimitannut. Hakala oli kuitenkin syksyllä 1940 ja vuonna 1941 täydentänyt hankintaansa ja vasta maaliskuussa 1942 ilmoittanut, että nyt hän lopettaa toimituksen, jonka jälkeen yhtiö oli kalliimmalla hinnalla hankkinut muualta sen määrän, minkä Hakala oli jättänyt toimittamatta. Hinnanerotus oli ollut yhteensä 150 919 mk, ja yhtiö vaati sitä Hakalalta.

RO sanoi niin ja *HO* näin. *KKO:ssa*, jossa silloin, kun jutussa ei ole kysymys periaatteellisesti niin tärkeistä kannanotoista, että katsottaisiin tarpeelliseksi pitää koko *KKO:n* täysi-istunto, on 5 miestä juttua ratkaisemassa, ilmeni erimielisyyttä; äänestyksessä tuli esille kolme eri kantaa. Oikeusneuvokset Petäys, Hakulinen ja Lumme olivat yhtä mieltä, ja sen mukaan *KKO:n* ratkaisuksi 18. 4. 45 tuli: Koska Kalle Antero Hakala oli sitoutunut toimittamaan kysymyksessä olevat puutavarat O/Y Epilän Nahkatehdas A/B:lle kesällä 1940, ja yhtiön sen vuoksi, kun Hakala sanotun kesän loppuun mennessä ei ollut sille toimittanut sovittua tavaramäärää, olisi pitänyt heti hankkia puuttuva määrä muualta, niin ja kun yhtiölle hankinnan puuttuvasta täyttämisestä tuleva korvaus näin ollen oli, siitä huolimatta että Hakala vielä hankinta-ajan umpeenkuluttua oli sille toimittanut tavaraa hankintaansa vastaan, arvosteltava kesän päättyessä vuonna 1940 vallinneiden hintain mukaan, eikä ollut näytetty, että tavaran hinta sopimuksessa mainituin tavoin toimitettuna olisi siihen mennessä noussut, *KKO* harkitsi oikeaksi, kumoten *HO:n* tuomion ja *RO:n* päätöksen tässä osin, hylätty yhtiön kanteen.

¹⁾ *KKO* = Korkein oikeus, *HO* = hovioikeus, *KO* = kihlakunnanoikeus, *RO* = raastavan-oikeus, *HD* = Högsta domstolen, *HR* = häradsrätt.

(Oikeusneuvos Brunou katsoi äänestyslausunnossaan, että koska Hakala varsinaisen hankinta-ajan päätyttyä vielä jatkoi toimittamista, niin yhtiöllä oli syksyllä 1940 ollut oikeus olettaa Hakalan aikovan toimittaa koko sovittu puutavaramäärän. Siihen nähden, mitä jutussa oli käynyt ilmi, oikeusneuvos katsoi kuitenkin, että yhtiöllä ainakin syksystä 1941 oli ollut perusteltua aihetta päättää, ettei Hakala enää tulisi jatkamaan toimitustaan, ja yhtiön siis siitä lähtien olisi pitänyt ryhtyä toimenpiteisiin vielä puuttuvien puutavaramäärien hankkimiseksi muualta. Kun ko. puutavaran vahvistetut enimmäishinnat eivät vielä silloinkaan olleet sopimuksessa määrättyjä hintoja korkeammat, oikeusneuvos katsoi jääneen näyttämättä, että yhtiöllä olisi po. hankinnan keskeyttämisen johdosta saatavaa Hakalalta, ja oli siis lopputulokseen nähden samaa mieltä kuin KKO:n enemmistö. — Oikeusneuvos Kekomäki, joka myös oli sitä mieltä, että yhtiöltä oli puuttunut syytä olettaa, että Hakala tulisi jatkamaan sopimuksessa tarkoitettujen puiden toimittamista vielä vuoden 1942 aikana, tuli äänestyslausunnossaan siihen tulokseen, että yhtiöllä oli Hakalan laiminlyönnin takia oikeus 22 833 markalla lyhentää velkaansa Hakalalle.)

Mitä opimme tästä oikeustapauksesta puutavaran hankkijoina? Sen, että emme nonleveranssitapauksessa ole velvolliset korvaamaan mitä tahansa, minkä ostaja näyttää kalliimpana hintana muille maksaneensa. Jos hän on tarpeettomasti viivytellyt täyteen hankkimista muualta, ja hinnat tämän viivytelyn aikana ovat kohonneet, niin maksamme vahingonkorvausta vain sen hinnan mukaan, jolla ostaja olisi saanut puita muualta, jos olisi ryhtynyt muualta hankkimiseen heti, kun saattoi todeta, että nyt sattui sellainen kumma, että „metsävaltio” jätti täyttämättä sopimuksensa.

Vuoden 1946 ratkaisuista luen yhden, syysk. 3 p:nä annetun ja varkautta koskevan, suoraan tästä kirjasta:

Virallinen syyttäjä ja metsähallitus asianomistajana olivat *Enontekiön KO:ssa* syyttäneet talollista Petter Emil Kumpulaista siitä, että tämä oli keväällä 1941 valtion metsästä Enontekiön pitäjässä luvatta ottanut 21 niin sanottua linjapuuta, 7 rakennushonkaa ja 2 sahapuuta, yhteiseltä arvoltaan 998 markkaa, minkä ohessa metsähallitus oli vaatinut Kumpulaisen velvoittamista korvaamaan valtiolle asian tutkimisesta aiheutuneet kustannukset 402 markkaa. KO p. 26. 8. 1943 lausui tosin selvitettyksi, että Kumpulainen, joka 10. 3. 1941 laaditulla lupakirjalla oli ostanut valtiolta 100 linjapuuta, mitkä hänen oli hakattava ja varastoonsa koottava mainitun maaliskuun 30 päivään mennessä, oli ilmoitettuna aikana sanotun määrärajan umpeen kuluttua ottanut valtion metsästä jonkin määrän puita, mutta koska paikkakunnalla aikaisemmin vallinneen tavan mukaan ei aina ollut pidetty kiinni lupakirjojen määrärajoista ja metsänhyödykkeiden ostajilla oli ollut oikeus ottaa lupakirjoissa mainittujen puiden lisäksi niiden kuljettamiseen tarvittavat puomi- ja airopuut sekä metsähallitus oli saanut haltuunsa osan kysymyksessä olevista puista ja muista perinyt maksun, KO hylkäsi syytteen. *Vaasan HO* 18. 12. 1945 lausui selvitettyksi, että Kumpulainen oli ilmoitettuna aikana anastanut itsellensä syytteensä mainitut puut, minkä vuoksi ja kun Kumpulainen sitä ennen oli kärsinyt välittömästi tuomittua vapausrangaistusta vuoden, HO, kumoten KO:n päätöksen, rikoslain 33 luvun 3 §:n 2 momentin, 28 luvun 1 §:n 1 momentin ja 8 §:n sekä 6 luvun 2 §:n nojalla tuomitsi Kumpulaisen varkaudesta rikoksen uusijana 6 kuukaudeksi vankeuteen ja olemaan 4 vuotta yli vapausrangaistusajan kansalaisluottamuksetta sekä velvoitti hänet korvaamaan valtiolle asian tutkimisesta aiheutuneet kustannukset 402 markkaa ja jutussa yleisistä varoista maksetut todistajan-palkkiot 1 004 markkaa. *KKO*: ei muutosta.

Tapaus ei nähdäkseni anna aihetta muihin kommentaareihin, kuin että KO:n päätös on saattanut olla ns. lautakunnanpäätös. KO:n lautakunta voi nimittäin, jos siinä kaikki ovat täysin yksimielisiä, äänestää puheenjohtajan „nurin”. Onko näin tapahtunut, sen näkee siitä, sanotaanko pöytäkirjassa, että „asianosaiset käskettiin istuntosalista ulos siksi aikaa, kuin oikeudessa *neuvoteltua* tehtiin seuraava päätös” vai sanotaanko „*äänestettyä* tehtiin seuraava päätös”. Jos sana „äänestettyä” esiintyy, on syytä tilata oikeuden puheenjohtajalta äänestyspöytäkirja, josta näkyy hänen mielipiteensä.

Vuoden 1947 ratkaisuissa on eräs puiden metsästä anastamista koskeva juttu, jossa KKO:ssa taas on ollut kolmenlaista ilmaa: Kaikki viisi jutun käsitellyttä oikeusneuvosta olivat kyllä kuten HO:kin katsoneet, että Eero Korhosen Kymin Osakeyhtiön Sonkajärvellä omistamalta tilalta kaatamat 22 mäntyä olivat olleet arvoputia, vaikka KO ei ollut niitä sellaisina pitänyt. Oikeusneuvos Hastig oli katsonut Korhosen syyllistyneen varkauteen ja äänestänyt hänelle 6 kuukautta vankeutta ja kansalaisluottamuksen menetystä 3 vuodeksi. Oikeusneuvos Ebeling oli katsonut, että Korhonen, hänen maansaanti-hakemuksensa tultua hyväksytyksi, sen mukaan kuin jutussa esitetty selvitys osoitti oli voinut luulla olleensa oikeutettu kaatamaan sanotut puut, jonka vuoksi häntä ei voitu tuomita varkaudesta. Ebeling äänesti 3 kuukautta vankeutta metsänhaaskauksesta RL 33 luvun 1 §:n 2 mom. nojalla. Oikeusneuvokset Gylling, Kekomäki ja Tauleri olivat muuten samaa mieltä kuin Ebeling, mutta äänestivät päätöksessä nojaututtavaksi saman pykälän 3 momenttiin, jossa puhutaan ilman anastamistarkoitusta tapahtuvasta puun vahingoittamisesta. Niin Korhonen sai mennä 3 kuukaudeksi tiilenpäitä lukemaan. Ja hänelle kai oli yhtä lysti kumman momentin nojalla hän laskutoimituksensa suoritti.

Vuoden 1947 tapauksissa on se uppoppuiden nostamisesta vireillepantu syytejuttu, jonka olen jutussa kertyneisiin kaikkiin asiakirjoihin tutustuttuani yksityiskohtaisesti selostanut Metsätaloudellisessa Aikakauslehdessä N:o 8—9/1947 julkaistussa kirjoituksessani *Uppopuiden nosto-oikeudesta*. Siivutan tämän oikeustapausten tuohon artikkeliini viittaamalla ja hyppään nyt uppoppuista uittoesimieheen.

Luen vaikean ruumiinvamman tuottamusta koskevan oikeustapausten, jota tahtonette tarkkaavaisesti kuunnella, sillä se osoittaa, minkälaisiin ikävyyksiin voi joutua, jollei tarkoin noudata, mitä säädetty on. Tässä oli syytettynä uittoesimies, mutta toisen kerran voi vastaavanlaisesta syystä joutua korvausvelvollisuuteen, rangaistukseen ja tunnonvaihoihin kuka tahansa muu työpäällikkö:

På därom av bonden Sven Furu såsom förmyndare för sin 29. 8. 1935 födde son Harald Efraim Furu utförd talan förklarade *Terjärv HR* 16. 1. 1946 utrett vara, att Magnus Johannes Granvik, som i egenskap av flottningsförman för Gamla Karleby älvs flottningsförening omhänderhaft dynamitknallar och uppbevarat dessa i en byggnad i Kortjärvi by i Terjärv socken, 6. 11. 1943 genom försumlighet lämnat dörren till byggnaden i fråga oläst med påföljd, att Harald Efraim Furu åtkommit en del av knallarna och vid inträffad explosion förlorat synförmågan på bägge ögonen samt ådragit sig förlust av vänstra handens tumme, pekfinger, långfinger samt en del av själva handen ävensom nagelleden på högra handens pekfinger. I anseende härtill ålade HR Granvik att till Sven Furu i hans egenskap av förmyndare för Harald Efraim Furu såsom skadestånd månatligen förskottsvis utgiva 1 000 mark räknat från 6. 11. 1943 till dess Harald Efraim Furu kunde försörja sig själv genom eget arbete och att med 5 000 mark gottgöra Sven Furu hans

rättegångskostnader. *Vasa HovR* 31. 3. 1947 enär Granvik genom underlåttenhet att på i lag föreskrivet sätt förvara ifrågavarande dynamitknallar varit vållande till att Harald Efraim Furu, på sätt HR i sitt utslag upptagit, åtkommit några av knallarna och skadats, då en av dessa exploderat, med stöd av 56 § förordningen angående explosiva ämnen 7. 3. 1925 samt 1 och 2 §§ 9 kapitlet strafflagen lät bero vid det slut, varvid HR i saken stannat, dock sålunda, att nämnda skadestånd, sedan Harald Efraim Furu blivit myndig, skulle erläggas till honom själv, samt ålagt Granvik att med 1200 mark ersätta Sven Furu hans för målet i HovR havda kostnader. Granvik sökte ändring. *HD* 19. 6. 1947 fann skäl icke hava anförts till ändring av HovR:ns utslag, vid vilket alltså med stöd av de lagrum HovR åberopat samt 10 § 21 kap. strafflagen skulle förbliva.

Tuo KKO:n päätöksensä liittämä viittaus rikoslain 21 luvun 10 §:ään merkitsee, että KKO katsoi Granvikin syyllistyneen rikokseen, josta, jos olisi vaadittu, olisi seurannut myös rangaistus. Sanotun pykälän mukaan sille, joka huolimattomuutensa tai varomattomuutensa kautta on tuottanut toiselle vaikean ruumiinvamman, voidaan rangaistukseksi tuomita vankeutta korkeintaan yksi vuosi taikka sakkoa.

Äskeisessä oikeustapauksessa lapsi, 8 vuotias poikanen, aiheutti itselleen vahinkoa, ja isä vaati siitä korvausta. Nyt esittelen oikeustapauksen, jossa saman ikäluokan sankarit aiheuttivat muille vahinkoa, ja isiä vaadittiin se korvaamaan. Kun tässä tulipalon aiheuttamista koskevassa jutussa esiintyvien riihen, puimakoneen ym. tilalle ajattelempa metsän tai pinotavara-varastoja, niin tapauksen tässä selostaminen lienee motivoitua.

Kaverukset Aarre, Aimo, Martti ja Raimo olivat heinäkuun 7 päivänä 1944 leikkineet pehkuksessa talollisten Kusti ja Emil Kopsen riihen seinustalla. Leikkikaluna tulitikut. Kopsot vaativat, että Aarren ja Aimon isän, talollisen Anselm Ropposen, ja Martin isän, talollisen Antti Ville Takkusen, tuli yhteisvastaullisesti korvata riihi, lato, puimakone, silppumylly, viskuri, linjaalirattaat, työkärryt, tukkireet, nurmiaura, verkot, rysät, merrat, erinäiset hehdot jyyviä ym. ym.

Leppävirran KO totesi jääneen näyttämättä, oliko tuli syttynyt Ropposen poikain, Takkusen pojan vai Emil Kopsen oman pojan Raimon raapaisemasta tulitikusta, kun kaikki neljä olivat raapineet, ja velvoitti Ropposen ja Takkusen ottamaan osaa vahingon korvaamiseen kahdellakolmasosalla. *Itä-Suomen HO* katsoi jääneen näyttämättä Ropposen ja Takkusen laiminlyöneen poikainsa silmälläpidon niin, että he olisivat velvolliset korvaamaan Kopsen vahinkoa. Kopsot hakivat muutosta, ja luen nyt, mitä KKO:n vuosikirja kertoo: *KKO* (oikeusneuvos Tauleri) 28. 5. 1947 katsoi, ettei ollut esitetty syytä muuttaa HO:n tuomiota muun puolesta kuin että, koska puheena oleva vahinko oli osittain aiheutunut siitä, että Anselm Ropponen ei ollut kyllin tehokkaasti pitänyt silmällä poikiaan Veli Aarre ja Aimo Juhani Ropposta, joiden hän oli tiennyt kiellostaan huolimatta pitävän hallussaan tulitikkuja, Anselm Ropponen velvoitettiin Kusti ja Emil Kopselle yhteisesti suorittamaan kolmannes KO:n päätöksessä todetun vahingon määrästä eli 29 000 markkaa KO:n määräämine oikeudenkäyntikulujen korvauksineen. (Oikeusneuvos Hastig lausui: „Katson HO:n mainitsemalla perusteella ja kun ei myös ole näytetty, että Anselm Ropponen ja Antti Ville Takkunen olisivat muusta sellaisesta tuottamuksesta tulleet velvollisiksi korvaamaan kysymyksessä olevan vahingon, ettei ole esitetty syytä muuttaa HO:n tuomion lopputulosta, jonka siis jätän pysyväksi. Kusti ja Emil Kopsen velvoitan yhteisvastaullisesti korvaamaan Ropposelle ja Takkuselle heidän yhteiset oikeudenkäyntikulunsa KKO:ssa 4 000 markalla.” — Oi-

keusneuvos Laitinen oli samaa mieltä kuin oikeusneuvos Hastig. — Oikeusneuvos Kekomäki lausui: „Katson selvitettyksi, että Anselm Ropposen pojat Veli Aarre ja Aimo Juhani Ropponen, Antti Ville Takkusen poika Martti Takkunen sekä Emil Kopsen poika Raimo Armas Koponen ovat KO:n päätöksessä mainituin tavoin aiheuttaneet puheenaolevan tulipalon, josta Kusti ja Emil Kopselle on syntynyt, vaikka heidän saamansa edellä mainittu palovahinkokorvauskin otetaan huomioon, ainakin KO:n toteama 87 000 markan suuruinen vahinko. Tämän vuoksi ja kun Anselm Ropposen ja Antti Ville Takkusen on katsottava siinä määrin laiminlyöneen valvoa kysymyksessä olevia poikiaan, joista ainakin Ropposen poikien on näytetty isänsä tietien aikaisemminkin leikkineen tulitikuilla, että he ovat joutuneet vastuuseen vahingon korvaamisesta myös henkilökohtaisesti, harkitsen oikeaksi, kumoten HO:n tuomion ja jättäen Armas Raimo Kopsen osuutta vastaavan neljännen osan vahingosta Kopsen itsensä kärsittäväksi, velvoittaa Anselm Ropposen ja Antti Ville Takkusen korvaamaan kolme neljäsosaa puheenaolevasta vahingosta ja siis maksamaan yhteisvastaullisesti Kusti ja Emil Kopselle yhteisesti 65 250 markkaa KO:n määräämine oikeudenkäyntikulujen korvauksineen.” — Oikeusneuvos Gylling oli samaa mieltä kuin oikeusneuvos Kekomäki.)

Tässä kiintyy huomio siihen, että KKO:n tuomion kannalla oli vain yksi oikeusneuvos. Neljä muuta olivat eri mieltä, mutta kaikki viisi yksimielisiä siitä, että äänen niin jakautuessa kuin jakautuivat, tuomio oli annettava sellaisena kuin annettiin eli oikeusneuvos Taulerin lausunnon mukaisesti. Näinhän Takkunen tuli vapautetuksi kolmella äänellä kahta vastaan ja Ropponen tuomituksi samoin kolmella äänellä kahta vastaan.

Sanat „myös henkilökohtaisesti” oikeusneuvos Kekomäen lausunnossa viittaavat siihen, että *poikien omaisuus* joka tapauksessa oli vahingonkorvaukseen käytettävä, mikäli sitä laillisessa ajassa ja järjestyksessä vaadittiin.

Ennenkuin jätän vuoden 1947 ratkaisut, mainitsen, että niissä on kaksi tapausta, joilla on tärkeä merkitys sellaisen virkamiehen kannalta, joka on pantu viralta. Kuten tunnettua, viralta pantu menettää oikeutensa eläkkeeseen. Asianomainen on saattanut jo sanokaamme parikymmentä vuotta palvella valtiota ja palvella nuhteettomasti. Palkan pienuutta on motivoitu sillä, että saathan aikanaan eläkkeen. Korvaus hänen työstään on ikäänkuin jaettu kahteen osaan, toinen osa annettu palkan nimellä kuukausittain käteen, toinen osa „jätetty sisään” annettavaksi aikanaan eläkkeen nimisenä. Sitten on sattunut paha, viralta panon johtava rike — ehkä hyvinkin sääliittävässä olosuhteissa tai jonkinlaisessa tilapäisessä mielenhäiriössä tai sellaisessa hyväsydämyydessä, jollaiselle virkamies ei saisi antaa valtaa muutoin kuin omalla kustannuksellaan. Tällöin voi syntyä tilanne, jollaista vuosisatoja vanhoissa tuomariohjeissamme tarkoitetaan, kun niissä mm. sanotaan: „*All Lagh bör medh Beskedelighet driffuin warda: Förty högsta rätt är största orätt, och moste Näden vara med rätten*” eli kuten nämä sanat on suomenkieliseen lakikirjaan nykysuomeksi painettu: „*Kaikkia lakia on älyllä käytettävä, sillä suurin oikeus on suurin vääräys, ja oikeudessa pitää olla ermo mukana.*” *Summa jus summa injuria*, sanoivat jo vanhat roomalaisetkin. Kun eräs entinen rautateiden vaihdemies oli Tasavallan Presidentiltä anonut, että hänelle tuomittu viraltapano armosta poistettaisiin, KKO neljällä äänellä yhtä vastaan päätetyssä lausunnossaan 23. 7. 1947 „*esitti anomuksen suostuttavaksi siten, että Walleniukselle, jos hän jälleen saisi toimen valtion rautateillä, viraltapanon esteenä olematta hakemuksesta myönnettäisiin oikeus aikaisemalla palveluksellaan valtionrautateillä saavuttamiinsa, mutta viraltapanon johdosta menettämiinsä etuihin ja oikeuksiin.*” Eräälle upseerille, joka välillä oltauan evp. oli otettu uudelleen puolustuslaitoksen vakinaiseen palvelukseen, KKO ehdotti, yksimielisesti, sellaista armahdusta, että kun hän tulee eroamisikänsä, niin hän saa lukea eläkettä varten hyväkseen sellaisetkin vuodet, jotka häneltä lain kirjaimen mukaan olivat menneet tässä suhteessa luukaan.

Myös vuodelta 1948, toukokuun 3 päivältä, on tämän kaltainen tapaus. Siinä KKO, kahden oikeusneuvoksen kyllä ollessa sillä kannalla, ettei anomukseen voida armahdusteitse myöntyä, kolmen muun äänillä päätti puoltaa erään yksin teoin tehdyistä sikiön lähdeittämisestä ja kuolemantuottamuksesta tuomitun entisen kunnankätilön anomusta, että hänelle armosta myönnettäisiin oikeus virkavuosien edellyttämään eläkkeeseen.

Sivumennen sanoen: *armoa anotaan ja almua anotaan*, mutta kun kysymys on esim. ikälisästä, virkaerosta, vakinaisesta, lainmukaisesta eläkkeestä tms., niin sitä tasavallassa *pyydetään, haetaan tai vaaditaan*. Ja jos kirjoitatte metsähallitukseen kirjeen, joka koskee jotakin kauppaa tai vuokraa, niin älkää kirjoittako: Se ja se on *anonut* saada ostaa sellaisia ja sellaisia puita tai vuokrata sen ja sen kalliosaaren, vaan kirjoittakaa, että asianomainen on *pyytänyt* saada ostaa tai vuokrata taikka *tarjoutunut* ostamaan tai vuokraamaan.

Siirryn nyt vuoden 1948 muihin oikeustapauksiin ja kerron ensiksi, miten Stoltin kävi, kun ei pitänyt kiinteistökaupan yhteydessä annettua sanaansa: Jaakola möi Stoltille Pauna ja Kyläknaapinpauna nimiset, rakentamattomat tilat kaupakkirjassa mainituin ehdoin ja lisäksi sellaisin suullisin välipuhein, että kaikki tilojen metsässä olevat 14 jalan korkeudelta 8 tuumaa täyttävät ja sitä suuremmat arvopuut jäivät myyjälle, kuitenkin niin, että ostajalla oli oikeus ryhtyessään tiloilla rakentamaan erikseen sovitusta hinnasta ostaa sanotuista arvopuista rakennuspuiksi sopivia runkoja. Mutta kahdeksan kuukauden kuluttua Stolt kaatoi ja vei pois 38 runkoa Jaakolalta mitään kysymättä. Jaakola syytti omankädenoikeudesta ja vaati korvausta 10 000 mk. *Karinaisten KO* lausui Stoltin tosin kaataneen puheena olevat arvopuut, mutta koskei kysymyksessä olevia tiloja koskevaan, edellä mainittuun kaupakkirjaan ollut otettu määräystä noiden arvopuiden jäämisestä Jaakolalle eikä Stoltin niin ollen voitu katsoa puut kaataessaan syyllistyneen mihinkään Jaakolaan kohdistuneeseen rikokseen, *KO* hylkäsi rangaistusvaatimuksen ja väitettyyn rikokseen perustuvan korvausvaatimuksen. *Turun HO* 5. 5. 1947: ei muutosta. *KKO* (presidentti Möller sekä oikeusneuvokset Kekomäki, Jaatinen ja Johanson) 23. 4. 48: ei muutosta. (Oikeusneuvos Nybergh lausui: „Katson, ettei Eeli Jaakola ole esittänyt syytä muulla tavoin muuttaa *HO*:n päätöstä kuin että, koska puheena olevan kiinteistökaupan yhteydessä tehty edellä kerrottu suullinen välipuhe kysymyksessä olevien arvopuiden jäämisestä Jaakolalle on katsottava asianosaisia sitovaksi eikä Antti Aleksander Stoltilla niin ollen ole ollut oikeutta kaataa ja pois viedä noita puita, velvoitan Stoltin, joka *HO*:n mainitsemasta syyistä kuitenkin on voinut luulla olevansa siihen oikeutettu ja jota sen vuoksi ei voida rangaistukseen tuomita, suorittamaan Jaakolalle korvaukseksi sanotuista puista vaaditut ja kohtuullisiksi havaitut 10 000 markkaa sekä korvaamaan Jaakolan oikeudenkäyntikulut *KO*:ssa 2 000 markalla.”)

Stoltin ei siis käynyt juuri kuinkaan, paitsi että oikeudenkäyntikuluina juttu on saattanut tulla hänelle maksamaan kenties runsain mitoin ne 10 000 mk, jotka maksamalla hän olisi välttynyt Jaakolan haasteelta.

Kun sanotaan, että „hyljätään rangaistusvaatimus ja väitettyyn rikokseen perustuva korvausvaatimus”, niin se jättää kantajalle vallan alkaa prosessi uudelleen riita- eli sviilijuttuna. Liekö Jaakola yrittänyt uudelleen ja miten siinä lie käynyt, mutta joka tapauksessa Jaakola tässä nyt selostetussa prosessissa sai, ja me muut hänen mukanaan, uuden muistutuksen siitä, että kaikki, mistä kiinteistökaupan yhteydessä sovitaan, on pantava kaupakkirjaan.

Sitten pari uittopuiden anastamista koskevaa juttua:

Virallisen syyttäjän sekä Ab. Rauma-Raaha Oy:n ja J. A. Zachariassen & C:o nimisen kaupalliikkeen asianomistajina tekemästä syytteestä *Ahlaisten KO* 14. 9. 1946 lausui selvitettyksi, että Simo Rusi oli kesällä 1946 merialueelta Ahlaisten pitäjän Alakylässä varastanut Ab. Rauma-Raaha Oy:n tukkipuita eri tilaisuuksissa yhteensä 1 960 markan arvosta ja J. A. Zachariassen & C:olle kuuluvan 280 markan hintaisen tukkipuun. Sen vuoksi *KO* rikoslain 28 luvun 1 §:n 1 momentin ja 8 §:n sekä 7 luvun 2 §:n nojalla tuomitsi Rusin jatketusta varkaudesta 8 kuukaudeksi vankeuteen ja olemaan sen ajan yli 4 vuotta kansalaisluottamuksetta. *Turun HO* 2. 9. 1947: ei muutosta. *KKO* 20. 4. 48: ei muutosta.

Korpilahden KO nimismies Salosen ja Kymin Uittoyhdistyksen asianomistajana tekemästä syytteestä 9. 7. 1946 lausui selvitettyksi, että maanviljelijät Oskar Sakeus Järviemi ja Heikki Pietari Kaunisto olivat syksyllä 1945 Korpilahden pitäjän Putkilahden ja Ruotsulan kylissä, varastamista varten yhteen liittäytyttyään, yhdessä varastaneet uittoyhdistykselle kuulunutta puutavaraa yhteensä 8 618 markan arvosta, minkä vuoksi *KO* rikoslain 28 luvun 2 §:n 2 momentin ja 8 §:n sekä 7 luvun 2 §:n nojalla tuomitsi Järviemien ja Kauniston jatketusta törkeästä varkaudesta kummankin 6 kuukaudeksi kuritusluoneeseen ja menettämään kansalaisluottamuksen 3 vuodeksi yli vapausrangaistusajan. *Turun HO* 26. 6. 1947 katsoi selvitettyksi, että Oskar Sakeus Järviemi ja Heikki Pietari Kaunisto olivat ilmoitettuna aikana *KO*:n päätöksessä mainituissa kylissä järvestä ja rannoilta koonneet Kymin Uittoyhdistykselle kuuluvia puita *KO*:n päätöksessä mainitun määrän ja, ilmoitettuaan paikkakunnalla ilmestyvässä sanomalehdessä sanotuista puista, kuljettaneet ne Putkilahden kylään omistamilleen uudisrakennuksille ja sitten, vaikka uittoyhdistys oli heille ilmoittanut puiden jatkuvasti kuuluvan yhdistykselle, ilman laillista oikeutta anastaneet itselleen nuo puut, minkä vuoksi *HO*, muuttaen *KO*:n päätöstä, rikoslain 29 luvun 1 §:n nojalla tuomitsi Järviemien ja Kauniston *KO*:n heille jatketusta törkeästä varkaudesta tuomitseman rangaistuksen sijasta kavaltamisesta kummankin 2 kuukaudeksi vankeuteen, minkä rangaistuksen täytäntöönpano oli kuitenkin ehdollisesta rangaistustuomiosta 20. 6. 1918 annetun lain mukaan lykkäytyvä heidän käytöksestään riippuen 3 vuoden koetusajan. *KKO* 31. 8. 48: koska jutussa oli selvitetty, että Oskar Sakeus Järviemi ja Heikki Pietari Kaunisto olivat syksyllä 1945 Putkilahden ja Ruotsulan kylissä yhdessä anastaneet Kymin Uittoyhdistyksen pääasiassa saman vuoden kesällä lauttaamia, lautoista Päijänteen rannoille ajautuneita puita yhteensä 8 618 markan 25 pennin arvosta, mutta heidän ei voitu katsoa rikoksen tekemistä varten yhteen liittäytyneen, Järviemi ja Kaunisto *HO*:n heille kavaltamisesta määräämän rangaistuksen sijasta tuomittiin rikoslain 28 luvun 1 §:n 1 momentin ja 8 §:n sekä 7 luvun 2 §:n nojalla jatketusta varkaudesta kumpikin 6 kuukaudeksi vankeuteen ja olemaan sen ajan yli 3 vuotta kansalaisluottamuksetta. Ehdollisesta rangaistustuomiosta 20. 6. 1918 annetun lain nojalla määrättiin kuitenkin, että Järviemelle ja Kaunistolle tuomitun vankeusrangaistuksen täytäntöönpano oli lykkäytyvä 3 vuoden koetusajan *KKO*:n päätöksen antopäivästä lukien ja raukeava, elleivät he koetusajana tekemällä rikoksen taikka antautumalla juoppouteen tai epäsiiveelliseen tahi muuten pahantapaiseen elämään menettäneet oikeuttaan rangaistuksen täytäntöönpanon lykkäytymiseen.

Tässä jutussa on mielenkiintoista, että syyttäjä ja *KO* katsoivat, että kun kaksi miestä yhdessä varastaa, niin se on törkeätä varkautta sillä perusteella, että *RL* 28 luvun 2 §:ssä sanotaan, sen jälkeen kuin on lueltu 12 eri varkauden lajia, jotka ovat törkeitä varkauksia, näin: „Sama olkoon laki, jos — — — varkauden tekee kaksi tai useammat, jotka varastamista tai ryöstämistä varten taikka muuta sellaista rikosta tehdäkseen ovat yhteen liittäytyneet.” *KKO* näkyy — ja varmasti aivan oikein — olevan sillä kannalla, että tämä tarkoittaa ammattirikollisten gangsterilligoja taikka niihin verrattavia, eikä ole sovellettavissa kahteen talonpoikaan, jotka vain tilapäisesti tulevat yhdessä rikkooneksi seitsemättä käskyä vastaan.

Tässä yhteydessä sanottakoon: Jos rikosasian käsittelyssä tulee puhe ehdollisesta rangaistustuomiosta, niin en puolestani yllytä sellaista vastustamaan, jos asiaa koskevan, 20. 6. 1918 annetun lain 3 §:n mukaiset edellytykset ovat olemassa. Sanotun pykälän 1 mom. kuuluu: „Ehdollista rangaistustuomiota käy-

tettäköön ainoastaan silloin, kun rikoksenteikijän aikaisempaan elämään sekä rikoksen vaikuttimiin ja sen teossa ilmaantuneihin asianhaaroihin nähden voidaan olettaa, että hän ottaa ojentuaksensa, vaikka rangaistusta ei pantaisikaan täytäntöön. Tällöin on myös huomioon otettava rikoksenteikijän käytös tekonsa jälkeen ja erittäinkin hänen auliutensa kykynsä mukaan korvata sen kautta aikaansaamansa vahinko.”

Mutta sen pienen neuvon annan, että aina asianomistajan edustajana esittäisitte oikeudelle, että jos rangaistustuomio määrätään ehdolliseksi, sovellettaisiin myös em. pykälän 2 momenttia, jonka mukaan tuomioistuim voi määrätä, että rikoksenteikijän tulee, jotta rangaistus raukeaisi, määrääjässä täyttää vahingonkorvausvelvollisuutensa, jos hänen katsotaan siihen pystyvän.

Vuoden 1948 tapauksissa on kaksi u p p o t u k k i j u t t u a, joista toisessa on kysymys alle vuoden, toisessa yli vuoden upoksissa olleista. Edellisessä tuli syytetylle varkaudesta 2 kuukauden vankeus ja vuoden kansalaisluottamuksen menetys, toinen juttu kulki seuraavasti:

Kokemäenjoen Uittoyhdistys oli *Nakkilan KO:ssa* vaatinut työmiesten Vilho Vaihto Olavi Heinosen ja Frans Lennart Mäkelän tuomitsemista rangaistukseen siitä, että he olivat vuosina 1944—1946 Nakkilan pitäjän Anolan kylässä Kokemäenjoessa niin sanotussa Anolan haarassa sijaitsevalta yhdistyksen varastoalueelta nostaneet yhdistyksen uitettavina olleita, uponneita tukkeja ainakin 170 kappaletta ja anastaneet ne, sekä heidän velvoittamistaan suorittamaan yhdistykselle korvaukseksi tukkien arvosta 15 300 markkaa ja korvaamaan yhdistyksen oikeudenkäyntikulut. KO, jossa virallinen syyttäjä oli yhtynyt rangaistusvaatimukseen, 23. 8. 1946 lausui tosin selvitettyksi, että Heinonen ja Mäkelä olivat edellisessä tammikuussa oman lukuunsa nostaneet Kokemäenjoen Anolan haarasta kanteessa mainitun määrän Kokemäenjoen Uittoyhdistyksen uitettavina olleita tukkeja, mutta koska ne olivat olleet uponneina yli vuoden ja niitä niin ollen vesioikeuslain 2 luvun 18 §:n 2 momentin mukaan oli pidettävä hylättyinä eivätkä Heinonen ja Mäkelä siis olleet syyllistyneet rikokseen, KO hylkäsi kanteen. *Turun HO*: ei muutosta. *KKO* (oikeusneuvokset Gylling, Ebeling, Hastig ja Lehtonen) 8. 11. 48: koskei ollut näytetty sellaista seikkaa, jonka nojalla kävisi päättäminen kysymyksessä olevien uittoväylään kuuluvalla vesialueelta nostettujen, yli vuoden uponneina olleiden tukkien vielä niiden nostamisen aikaan edelleen olleen uittajan hallinnassa, *KKO* tällä ja alempien oikeuksien mainitsemilla perusteilla katsoi, ettei ollut esitetty syytä muuttaa *HO*:n päätöksen lopputulosta, joka siis jäi pysyväksi. (Oikeusneuvos Piipponen lausui: „koska puheena olevat yli vuoden uponneina olleet tukit on nostettu uittoväylän varrella olevasta varsinaiseen uittoväylään kuuluvaksi katsottavasta seisotuspaikasta eikä niiden näin ollen voida katsoa nostamisen aikaan olleen Kokemäenjoen Uittoyhdistyksen hallinnassa, katson tällä ja alempien oikeuksien mainitsemilla perusteilla, ettei ole esitetty syytä muuttaa *HO*:n päätöksen lopputulosta, jonka siis jätän pysyväksi.”)

Siirryn sitten vuoteen 1949 ja otan ensiksi esille sen vuoden u p p o t u k k i j u t t u n:

Kymin Uittoyhdistys oli *Kuusankosken KO:ssa* lausunut, että työmiehet Eero Ensio Laven ja Reino Johan Olavi Lepistö olivat talvella 1946—1947 Kuusankosken pitäjässä Kyminjoesta vedenomistajan luvatta nostaneet yhdistyksen uitettaviksi annettuja, pohjaan uponneita puita, Hirvelän kylässä uittoväylästä selvästi erotetulta yhdistyksen varastoalueelta 172 kappaletta tukkeja ja 332 kappaletta propseja ja hiomapuita kaikki arvoltaan 17 880 markkaa, mistä omaisuudesta oli jäljellä 44 kappaletta propseja ja hiomapuita ynnä selaisista tehtyt 18 kuutiometriä halkoja, arvoltaan yhteensä 4 260 markkaa, sekä

Mattilan kylässä 700 kappaletta tukkeja yhteensä 52 500 markan arvosta. Sen vuoksi yhdistys oli vaatinut, että Laven ja Lepistö tuomittaisiin rangaistukseen varkaudesta ja että heidät velvoitettaisiin yhteisvastuullisesti korvaamaan yhdistykselle kadoksiin jääneiden puiden arvo yhdistyksen laskelman mukaan 66 180 markkaa ja luovuttamaan sille jäljellä olevat puut ynnä korvaamaan yhdistyksen oikeudenkäyntikulut. KO, jossa myös virallinen syyttäjä oli käyttänyt puhevaltaa, 16. 5. 1947 lausui selvitettyksi, että Laven ja Lepistö olivat ilmoitettuna aikana ilman vedenomistajan lupaa nostaneet edellä mainitut yli vuoden vedessä olleet puut, joista heillä ei ollut ollut haittaa. Sen vuoksi KO, hyläten syytteen varkaudesta, rikoslain 16 luvun 14 §:n 1 momentin ja 7 luvun 2 §:n nojalla tuomitsi Lavenin ja Lepistön kummankin jatkettua oman kädenoikeudesta 15 päiväsakkoon sekä velvoitti heidät yhteisvastuullisesti suorittamaan yhdistykselle korvaukseksi takaisin saamatta jääneistä puista 66 180 markkaa, luovuttamaan sille edellä mainitut jäljellä olleet puut, jotka oli otettu takavarikkoon, kuin myös korvamaan yhdistyksen oikeudenkäyntikulut 5 000 markalla. *Turun HO*, jossa Kymin Uittoyhdistys sekä Eero Ensio Laven ja Reino Johan Olavi Lepistö hakivat muutosta, 28. 2. 1949 lausui selvitettyksi, että Laven ja Lepistö tosin olivat kysymyksessä olevaan aikaan Kyminjoesta nostaneet edellä luetellut puut, mutta koska puiden oli näytetty olleen yli vuoden uponneina eikä Lavenin ja Lepistön näin ollen vesioikeuslain 2 luvun 18 §:n säännöksiin nähden voitu katsoa syyllistyneen rikokseen nostamalla nuo hylätyiksi katsottavat puut, HO, kumoten KO:n päätöksen, hylkäsi Lavenin ja Lepistöä vastaan ajatun syytteen sekä vapautti heidät rangaistuksesta ja korvausvelvollisuudesta kuin myös velvollisuudesta luovuttaa Kymin Uittoyhdistykselle kysymyksessä olevat takavarikoidut puut. *KKO* (oikeusneuvokset Kekomäki ja Lehtonen sekä sotayliluomari Sohlberg) 9. 5. 49: koskei ollut näytetty, että kysymyksessä olevat puut olisi nostettu sellaiselta erityisen rajoitetulta tai merkityltä varastoalueelta, jossa niiden vielä yli vuoden uponneina oltua olisi katsottava olleen Kymin Uittoyhdistyksen hallussa, *KKO* tällä ja *HO*:n mainitsemalla perusteella katsoi, ettei ollut esitetty syytä muuttaa sitä lopputulosta, johon HO oli päätöksessään johtunut ja jonka varaan asia siis jäi. (Oikeusneuvos Jaatinen ja oikeussihteeri Laakso: ei muutosta).

Kun vertaatte näiden kahden viimeksi selostetun uppotukkijutun päätösten perusteluita vuonna 1947 uppotukkiasiansa annetun ratkaisun perusteluihin, huomannette, että *KKO*:ssa on luettu Metsätaloudellista Aikakauslehteä ja otettu varteen edellä mainitussa sen lehden artikkelissa (s. 177, toinen palsta) esitetyt ajatukset.

Vuodelta 1949 on vielä muuan uittotavaraa koskeva päätös, joka vaikka jo kiirekin on, täytynee tässä lukea, erityisesti sen vuoksi, että siitä mm. käy selville usein laiminlyötyjen vuosilukuleimojen merkitys:

Savon Uittoyhdistys oli *Muuraveden KO:ssa* vaatinut talollisen Olli Antikaisen tuomitsemista rangaistukseen siitä, että Antikainen oli vuoden 1947 loppupuolella Muuraveden pitäjän Västinniemen kylässä tilansa rannalta koonnut ja itselleen anastanut sinne uittoyhdistyksen toimittamista saman ja edellisen vuoden uitoista jääneitä tukkeja ja propseja yhteensä ainakin 100 kappaletta, joista yhtään ei ollut pidettävä uppopuuna ja jotka eivät olleet ulkona lautasta vesioikeuslain 2 luvun 17 §:ssä säädettyä aikaa. Sen ohessa yhdistys oli vaatinut Antikaisen velvoittamista korvaamaan anastamiensa puiden arvon 20 000 markalla sekä yhdistyksen oikeudenkäyntikulut. Kuultuaan jutussa virallista syyttäjää hänen kuitenkin tekemättä siinä mitään vaatimusta sekä Olli Antikaista hänen kohdistetuista vaatimuksista KO lausui selvitettyksi, että Antikainen oli syksyllä 1947 koonnut rannalleen ajautuneita Savon Uittoyhdis-

tyksen lauttaamia puita noin 20 kuutiometriä, sekä tammikuussa 1948, yhdistyksen hakkauteettua osan puista haloiksi, ajattanut jäljelle jääneet puut, joista suurin osa oli ollut 1946 ja vain vähäinen osa 1947 vuosimerkillä varustettuja, pihaansa ja tehnyt niistä osan laudoiksi ja osan polttopuiksi. Sen vuoksi ja kun Antikainen oli sanotuista puista ilmoittanut Savon Sanomien 17. 12. 1947 numerossa, joka ilmoitus oli tullut Savon Uittoyhdistyksen tietoon yhdistyksen kuitenkin 30 päivässä tämän jälkeen viemättä puita pois, ja Antikainen siis oli ollut oikeutettu ottamaan vuotta vanhemmat eli 1946 vuosimerkillä varustetut puut omikseen eikä ollut näytetty Antikaisen anastamistarkoituksessa ottaneen vuosimerkillä 1947 varustettuja puita tai niiden suhteen syyllystyneen muuhunkaan rikokseen, KO mainitun lainkohdan nojalla hylkäsi syytteen ja muut asiassa esitetyt vaatimukset. *Itä-Suomen HO*, koskei ollut näytetty, että Olli Antikaisen hallussa olisi ollut muita kuin 1946 vuosimerkinnällä varustettuja puita, tällä ja KO:n muutoin mainitsemilla perusteilla jätti asian KO:n päätöksen varaan. *KKO* p. 25. 10. 49 katsoi selvitettyksi, että Olli Antikainen oli tammikuussa 1948 30 päivän kuluttua siitä, kun Savon Uittoyhdistys oli saanut tietoonsa edellä mainitun sanomalehdessä olleen ilmoituksen, ajattanut pihaansa ja käyttänyt omiin tarkoituksiinsa ainakin 15 kuutiometriä rannalleen ajautuneita uittoyhdistyksen lauttaamia puita, joista suurin osa oli ollut ulkona laustasta vuotta kauemmin olleita ja vähäinen osa vuoden 1947 uittoon kuuluneita. Sen vuoksi ja kun Antikaisella siihen nähden, että yhdistys ei sanottujen 30 päivän kuluessa ollut maksanut ilmoituskuluja ja vienyt puita pois, oli vesioikeuslain 2 luvun 17 §:n mukaan ollut oikeus ottaa omikseen rannalla vuotta kauemmin olleet puut eikä Antikainen siis käyttämällä viimeksi mainitut puut omiin tarpeisiinsa ollut syyllystynyt rikokseen, mutta Antikaisen viaksi jäi, että hän oli ilman laillista oikeutta omin valloin käyttänyt hyväkseen myöskin vähäisen määrän vuoden 1947 uittoon kuuluneita puita, mikä oli ollut hänen omikseen edellä kerrotuin tavoin siirtyneiden puiden joukossa, *KKO* harkitsi oikeaksi, muuttaen HO:n päätöstä, rikoslain 16 luvun 14 §:n 1 momentin nojalla tuomita Antikaisen omankädenoikeudesta 20:een 50 markan määräiseen päiväsakkoon eli maksamaan sakkoa 1 000 markkaa, joka sakko maksuvarojen puuttuessa oli sovitettava 20 päivän vankeudella, ja koska Antikaisen rikoksesta oli aiheutunut uittoyhdistykselle vahinkoa, minkä kohtuuden mukaan oli katsottava nousevan 4 000 markkaan, Antikainen veloitettiin suorittamaan Savon Uittoyhdistykselle sanotut 4 000 markkaa. Sen ohessa Antikaisen oli korvattava yhdistyksen oikeudenkäyntikulut 8 000 markalla.

Siirtyäkseni sitten juttuun, jossa on kysymys paremmasta oikeudesta kiinteistöistä saatuihin tuloihin, mainitsen ensin, että minulla on joskus ollut hoidettavanani juttuja, joissa metsähallitus, sanoen todenneensa, että se ja se maakappale, jota ovat hallinneet ja edelleen hallitsevat sen ja sen talon tai torpan haltijat, näkyikin kirjojen ja karttojen ja 1886 vuoden metsälain mukaan olevan kruunun omaa, vaatii sanotun lain 1 ja 4 §:n nojalla tuota maata metsähallituksen hallintaan. En ole, vaikka muistelen, että ainakin kerran aluemetsänhoitaja oli siitä nyrpeissään, lisäksi vaatinut, että vastaajan tulisi maksaa metsähallitukselle se hyöty, mitä hän viimeisten kymmenen vuoden aikana on maasta nauttinut. Tämä on johtunut siitä, että kaikki nämä tapaukset ovat olleet sellaisia, että olen katsonut ao. isäntien hallinneen ao. alueita vilpittömässä mielessä. *KKO*:n vuosikirjasta 1949 totean, että oikeuskäytäntö on tässä suhteessa yhä sama, kuin mitä Wilhelm Chydenius aikoinaan opetti: Teurastajan vaimo Aino Ester Salminen oli onnistunut kanteellaan saamaan aikaan, että hänen äitivainajansa muurari Lauri Mäkisen kanssa tekemä tilankauppa oli julistettu mitättömäksi, ja vaati uudella kanteella, että

Mäkisen pitää hänelle korvata hallinta-aikanaan kiinteistöistä saamansa tuotto ja hyöty, mutta sekä *Pyhärannan KO*, *Turun HO* että *KKO* sanoivat, että koska Mäkisen oli katsottava hallinneen tilaa vilpittömässä mielessä, niin kanne hylätään ja Salminen saa maksaa oikeudenkäyntiviulut.

Vielä kaksi metsäkauppajuttua. Ensimmäinen niistä koskee myyjän oikeutta purkaa kauppa ja on seuraavanlainen:

Asioitsija Väinö Helminen — maanviljelijä Kustaa Heikkilän perikunta; metsänkauppa; kysymys myyjän oikeudesta purkaa kauppa, kun kauppahinta, joka oli sovittu runkoluvun mukaan, oli tarkoitettu maksettavaksi käteisesti ja myyjä, vaikka puiden hintaa ei ollut kaupantekotilaisuudessa suoritettu, oli sallinut ostajan kaadattaa ja käyttää hyväkseen osan tämän ostamista puista. Haastatettuaan Kustaa Heikkilän perikunnan jäsenet Kustaa Heikkilä nuoremman sekä Kalle, Hilma ja Hilja Heikkilän Väinö Helminen oli *Sääksmäen KO:ssa* lausunut, että hän oli maaliskuussa 1945 suullisella sopimuksella ostanut Heikkilän perikunnalta sen Sääksmäen pitäjän Vallon kylässä omistamalta tilalta 350 tarkoitusta varten leimattua kasvavaa runkoa rakennuspuita 170 markan hinnasta rungolta ja samana talvena ennen kelin loppua ehtinyt kaadattaa ja ajattaa pois 90 runkoa, joitten hinnan hän sittemmin oli maksanut 15,300 markalla. Helmisen ilmoitettua seuranneena syksynä Kustaa Heikkilä nuoremmalle, joka hoiti perikunnan asioita, aikovansa lumen tulon jälkeen kaadattaa ja ajattaa pois loput ostamistaan puista, tämä oli kieltänyt häneltä sen ja ilmoittanut, että perikunta katsoi kaupan rauenneeksi. Sen vuoksi Helminen oli vaatinut, että kauppa julistettaisiin edelleen pysyväksi. KO, jossa asianosaiset olivat pyytäneet korvausta oikeudenkäyntikuluihinsa, 19. 2. 1947 lausui selvitettyksi, että perikunta tosin oli kanteessa mainitussa tilaisuudessa myynyt Väinö Helmiselle ilmoitetun määrän runkoja, joista Helminen oli poiskuljettanut ja maksanut 90 tukkipuuta, mutta koskei Helminen vastoin perikunnan kiistämistä ollut näyttänyt, että hän olisi saanut ostaa kysymyksessä olevat puut luottokaupalla, sen vuoksi ja kun kauppa siis oli katsottava käteiskaupaksi sekä Helminen oli laiminlyönyt suorittaa puiden hinnan aikanaan ja siten rikkonut sopimuksen, KO hylkäsi kanteen ja velvoitti Helmisen suorittamaan perikunnalle oikeudenkäyntikulujen korvaukseksi 5 000 markkaa. *Turun HO* 23. 4. 1948: koskei Väinö Helminen ollut näyttänyt, että asianosaiset neuvotellessaan puheenalaisesta kaupasta olisivat tarkoittaneet tehdä luottokaupan, eikä Helminen ollut suorittanut puiden hintaa käteisesti, sen vuoksi ja kun asianosaisten kesken ei ollut katsottava puheena olevassa tilaisuudessa syntyneen lopullista kauppa, HO jätti asian KO:n päätöksen lopputuloksen varaan ja velvoitti Helmisen suorittamaan Heikkilän perikunnalle korvaukseksi sillä jutun vuoksi HO:ssa olleista kuluista 2 000 markkaa. *KKO* (oikeusneuvos Hastig, entinen oikeusneuvos Molin ja vakuutustuomari Kalliala) 10. 3. 1949 katsoi jutussa näytetyksi, että asianosaiset päättäessään puheenaolevan metsäkaupan olivat tarkoittaneet kauppahinnan maksettavaksi käteisesti. Tämän vuoksi ja koskei Kustaa Heikkilän perikunnan, suostuessaan kauppaan siitä huolimatta, ettei Väinö Helminen ollut ottanut kaupantekotilaisuuteen rahoja mukaansa, voitu katsoa myöntäneen Helmiselle maksunlykkäystä enemmän kuin että hänen olisi tullut suorittaa kauppahinta viimeistään saman kevään kuluessa, ja kun Kustaa Heikkilän perikunnalla niin ollen oli ollut oikeus kauppahinnan maksamisen laiminlyönnin johdosta purkaa kauppa niiden puiden osalta, joita ei ollut Helmiselle luovutettu, *KKO* harkitsi oikeaksi jättää asian HO:n tuomion lopputuloksen varaan. (Oikeusneuvos Laitinen lausui: „Katson näytetyksi, että asianosaiset päättäessään kysymyksessä olevan metsäkaupan tosin olivat

tarkoittaneet kauppahinnan maksettavaksi käteisesti, mutta että myyjät, kun Väinö Helmisellä ei ollut kaupantekotilaisuudessa ollut mukanaan hinnanmaksuun tarvittavaa rahamäärää, ovat suostuneet toistaiseksi odottamaan kauppahinnan suorittamista. Koska kauppahinta näin ollen olisi ollut suoritettava vaadittaessa, jollainen vaatimus sisältyi Kustaa Heikkilä nuoremman myyjien puolesta antamaan ilmoitukseen kaupan purkamisesta hinnan maksamatta jättämisen johdosta, ja Kustaa Heikkilän perikunnalla, kun kauppahintaa ei ollut sanotussa tilaisuudessa maksettu, siis on ollut oikeus purkaa kauppa siltä osalta, kuin myytyjä puita ei vielä silloin oltu Helmiselle luovutettu, tulen samaan lopputulokseen kuin KKO:n enemmistö." — Oikeusneuvos Hakulinen: „Olen samaa mieltä kuin oikeusneuvos Laitinen.”)

Viimeksi esittelen tapauksen, joka on hyvä näyttää niille, jotka moittivat metsähallitusta siitä, että se maksattaa sellaisetkin puut, joita ostaja ei ole ottanut, mitä muka eivät yksityiset tee. Siinä ovat olleet vastakkain valtion polttoainetoimisto ja kihlakunnantuomari, entinen hovioikeudenneuvos Karl Einar Adolf Snellman vaimoineen; kysymys ennakona suoritettun metsänkauppahinnan takaisin maksamisesta mikäli se ylitti metsänhakkuuoikeuden omistajan hakkauttamien puiden hinnan:

Valtion polttoainetoimisto oli *Kouvolan KO:ssa* lausunut, että Karl Einar Adolf Snellman ja Aili Snellman olivat 25. 7. 1940 tehdyllä kirjallisella metsänkauppasopimuksella myyneet rautatiehallituksen puutavaratoimistolle omistamaltaan Iisalmen pitäjän Hernejärven kylässä olevalta Korpimäen tilalta RN:o 186 halkopuiksi leimatut koivu- ja haapapuut sekä lisäksi maassa olevat lahottomat koivu-, mänty- ja kuusipuiden latvukset ja että Karl Einar Adolf Snellman oli toisella 20. 7. 1942 tehdyllä metsänkauppasopimuksella myynyt samalle toimistolle uuden leimauksen mukaan sanotun tilan metsästä määrätynsuuruiset halkopuiksi sopivat koivu-, leppä-, haapa- ja mäntypuut sekä rata-pölkkyiksi ja sulfiittipuiksi kelpaavat vialliset mäntypuut sekä että puutavaratoimisto oli sopimusehtojen mukaisesti ennakkoina maksanut Snellmanin puolisoille edellistä kauppaa päätettäessä 10 000 markkaa ja 20. 7. 1942 tehdyn kaupan yhteydessä 53 600 markkaa. Koska puutavaratoimisto kuitenkin oli ottanut metsästä puita ensin mainitun kaupan nojalla vain 4 696 markan ja toisen kaupan perusteella 16 349 markan arvosta ja Snellmanin puolisoit siten olivat saaneet ennakkorahoina 42 554 markkaa yli metsästä otettujen puiden arvon, eivätkä he olleet suostuneet palauttamaan näitä liikaa saamiaan rahoja, polttoainetoimisto oli sanotun puutavaratoimiston toiminnan jatkajana vaatinut, että Snellmanin puolisoit veloitettaisiin yhteisvastuullisesti sille suorittamaan mainitut 42 554 markkaa laillisine korkoineen. KO, jossa asianosaiset olivat vaatineet korvausta oikeudenkäyntikuluistaan, 17. 4. 1948; koska rautatiehallituksen puutavaratoimisto, jolle Snellmanin puolisoit olivat edellä mainituin sopimuksin luovuttaneet oikeuden hakata metsää puheena olevalta tilalta, oli suorittanut kanteessa mainitut ennakkomaksut noiden sopimusten määräysten mukaisesti ja yksinomaan toimiston laiminlyönnistä oli johtunut, ettei puita ollut hakkautettu ja kuljetettu pois enempää kuin ilmoitettu määrä, hylkäsi kanteen sekä velvoitti valtion polttoainetoimiston 4 000 markalla korvaamaan Snellmanin puolisoille heillä jutussa olleet oikeudenkäyntikulut. *Itä-Suomen HO* 11. 11. 1948 jätti asian KO:n päätöksen varaan, muutoin paitsi että polttoainetoimiston Karl Einar Adolf ja Aili Snellmanille maksettavaksi tuomittu oikeudenkäyntikulujen korvaus alennettiin 2 000 markkaan. *KKO* t. 10. 10. 1949 koska edellä mainituissa metsänkauppasopimuksissa olevien määräysten mukaan liikaa maksetut määrät oli palautettava ostajalle vain,

jos myyjät olivat olleet syypäät siihen, ettei ostaja ollut sopimusten mukaisesti saanut myytyjä puita haltuunsa, eikä jutussa todettu puiden ottamatta jättäminen ollut johtunut myyjien laiminlyönnistä, sen vuoksi ja kun Karl Einar Adolf ja Aili Snellmanille huolimatta siitä, että he olivat sanotun puiden ottamatta jättämisen vuoksi purkaneet valtion polttoainetoimiston kanssa tekemänsä metsänkauppasopimukset, niin ollen oli oikeus pitää kysymyksessä olevat ennakkorahat, KKO katsoi, ettei ollut esitetty syytä muuttaa sitä lopputulosta, johon HO oli tuomiossaan johtunut.

Tuomio oli yksimielinen; KKO:lla on tietävästi ollut kautta aikojen se kanta, että kun myyjä pitää sanansa ja antaa ostajalle mahdollisuuden hakata kaikki sopimuksen käsittämät puut, niin ostajan vallassa on otti tai jätti, mutta sanansa pitää hänenkin pitää ja maksaa. Nykyään yleisessä käytännössä olevissa Suomen Puunjalostusteollisuuden Keskusliiton ja Maataloustuottajain Keskusliiton Metsävaltuuskunnan suosittelemissa pystymyynntisopimuskaavakkeissa tämä on myös sanottuna takasivulle painetuissa sopimusehdoissa kohdassa „Ottamatta jääneet puut”.

Lopuksi: Jos joku tämän esitykseni aikana on tullut ajatuksi, etteivät ole asiat oikein mallillaan, kun niin monissa jutuissa esiintyy erimielisyyttä tuomareiden kesken, niin tahtoisin hänelle sanoa, ensinnäkin: että erimielisyys on eri asia kuin eripuraisuus, ja toiseksi, että niin kauan on maassa oikeudenhoito oikealla tolalla, kun kukin tuomari, jonka tehtäviin se kuuluu, tarkoin tutkii jutun, ajattelee omilla aivoillaan, äänestää vakaumuksensa mukaista ratkaisua ja jättää kantansa asiakirjoihin näkyviin.

Enkä malta olla tässä yhteydessä sanomatta, että myöskin valtakunnan kaikkien muiden virkajuristien — esim. valtioneuvoston esittelijöiden, osastopäälliköistä nuorimpiin vt. ylimääräisiin vara-apulaissihteereihin saakka — tulisi tarkoin tutkia asiat, jotka heille esiteltäviksi annetaan, sekä sanoa ja paperillekin panna todellisen vakaumuksensa mukainen lakimiehen mielipiteensä. Tämä tulisi ryhdykkäästi tehdä silloinkin, kun se ei ole korkealle esimiehelle mieluista ja saattaa vaarantaa esittelijän kariäärin. Tarvittaessa on esimiehelle rohjetava sanoa: jos näin tehdään, se on menettelyä, jollaisesta rikoslain se ja se pykälä säättää rangaistuksen. Tämän laiminlyönti esittelijän taholta voi osaltaan johtaa siihen, että mies, joka muuten on kunnan mies, erehtyy menettelyyn, josta hänelle on kohtalokkaat seuraukset.